

יהודי תוניסיה נמצאים בסכנה מיידית

מאת ד"ר אדי כהן

מבט מבס"א מס' 1,964, 14 במרץ 2021

תקציר: האנטישמיות הלא מוסתרת של נשיא תוניסיה קיס סעיד מעודדת את המוסלמים במדינה לבטא את האנטישמיות שלהם באופן גלוי. האוכלוסייה היהודית בתוניסיה מהווה כעת יעד לעוינות ופרובוקציות מצד בני ארצם, מצב עניינים שהנשיא אחראי לו.

במהלך קמפיין הבחירות שלו האשים קיס סעיד את ישראל במלחמה עם העולם המוסלמי וטען שיש להעמיד לדין בגין בגידה כל מנהיג מוסלמי המנרמל את היחסים עם הציונים. לאחר בחירתו לנשיאות התרחב מסע השנאה של סעיד כלפי ישראל וכלל יהודי תוניסיה, אותם כינה גנבים. (הוא התנצל לאחר מכן וטען שדבריו הוצאו מהקשרם).

הודות להשפעתו של סעיד הפכה תוניסיה ממדינה מוסלמית סובלנית באופן יוצא דופן, למדינה הרודפת את מיעוטיה. לפני מספר שבועות הוצתה כנסייה תוניסאית, והסכנה ליהודי המדינה עלתה מדרגה.

יהודים חיו בתוניסיה אלפי שנים בשלום יחסי. במדינה נותרו רק 1,500 יהודים, רובם באי ג'רבה, כאחת הקהילות היהודיות הבודדות שנותרו במזה"ת מחוץ לישראל. יחסו של הנשיא פתח את הדלת לאנטישמיות בקרב האוכלוסייה התוניסאית ההולכת ומתפשטת במהירות. העוינות ארוכת הטווח כלפי ישראל הרחוקה הפכה לשנאה גלויה ולמעשי פרובוקציה נגד יהודים מקומיים. במילים אחרות, האנטי-ציונות חשפה את עצמה כאנטישמיות.

ראש העיר המוסלמי של איי מידון מול ג'רבה שינה את שמות השכונות היהודיות באזור על-ידי הוספת שמות מוסלמים. "א-ריאד" נוסף לשם השכונה היהודית הקטנה ו"א-סואני" נוסף לשם השכונה היהודית הגדולה: שניהם אתרים אסלאמיים בסעודיה. השינויים בוצעו על-פי צו רשמי ושולבו במסמכים רשמיים של המדינה ובערכי ויקיפדיה. ועל מנת שהמסר לא יובן שלא כהלכה הוצב שלט גדול ליד הכניסה לשכונות היהודיות הקובע כי "אל-קודס [ירושלים] היא בירת פלסטין". השלט אף מציין את המרחק ל"אל-קודס" (כ-3,090 ק"מ) ומציג את דגל פלסטין.

ראש העיר חבר בסיעת א-נהדה של האחים המוסלמים הקיצוניים. הוא מכהן בתפקיד מאז אוגוסט 2018 אך המתין עד לסיום ממשלתו של נשיא תוניסיה דאז בז'י קאיד אסבסי לפעול נגד יהודי מידון. ממשלת אסבסי כללה את שר התיירות היהודי רנה טרבליסי ובתקופתו נהנו יהודי תוניסיה מיחס טוב בהרבה מהקיים כיום.

לאחר בחירתו של סעיד הידוע בלאומנותו ובאנטישמיותו ניצל ראש העיר את הקרקע הפורייה החדשה כדי להזכיר ליהודי תוניסיה שהם חיים על זמן שאול במדינה מוסלמית.

זוהי גרסה ערוכה של מאמר שהתפרסם בישראל היום ב-2021.22.2.

* ד"ר אדי כהן הוא חוקר במרכז בס"א. מתמחה ביחסים בתוך העולם הערבי, בסכסוך הערבי-ישראלי, בטרור, ובקהילות יהודיות בעולם הערבי. מחבר הספרים "השואה בעיני מחמוד עבאס" ו"המופתי והיהודים: מעורבותו של חאג' אמין אלחוסיני בשואה ומלחמתו נגד יהודי ארצות ערב 1935-1946 שיצא לאור בינואר 2021